

Nr 20

**Jordbruksutskottets betänkande i anledning av motioner
angående vattenvården i Östersjön.**

Till jordbruksutskottet har hänvisats följande av utskottet till behandling i ett sammanhang upptagna motioner

dels motionen 1971:963 av fru Sundberg m. fl. vari yrkats att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om en översyn av säkerhetsfrågorna i samband med sjötransporter av olja på Östersjön samt att kontakter tas för att få till stånd internationella överenskommelser i syfte att skärpa bestämmelserna för oljetransporter på internationellt vatten i Östersjön,

dels motionen 1971:997 av herrar Gustafsson i Stenkyrka och Börjesson i Glömminge vari hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om att riktlinjer utarbetas för samhällets åtgärder med syfte att kartlägga och förebygga föroreningen av Östersjön,

dels motionen 1971:1047 av fru Sundberg m. fl. vari yrkats att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om förslag att ett internationellt handlingsprogram gällande Östersjöns restaurering utformas av berörda stater.

Utskottet. I föreliggande motioner uttrycks allvarliga farhågor för följderna av den pågående föroreningen av Östersjön genom bl. a. utsläpp från industrier och kommunala avloppssystem och vid oljetransporter. Motionärerna framhåller behovet av ökad forskning och av att redan vunna och kommande forskningsresultat får leda till praktiskt handlande. Särskilt betonas angelägenheten av ett intimt internationellt samarbete mellan alla berörda stater i strävandena att lösa hithörande problem. I motionen 1971:963 hemställs om en översyn av säkerhetsfrågorna i samband med oljetransporter på Östersjön och om att kontakter tas för att åstadkomma internationella överenskommelser angående skärpta bestämmelser för sådana transporter. I motionen 1971:997 föreslås att riktlinjer utarbetas för samhällets åtgärder i syfte att kartlägga och förebygga föroreningen av Östersjön. I motionen 1971:1047 yrkas att åtgärder vidtas för att få till stånd ett internationellt handlingsprogram för Östersjöns restaurering.

Vid 1970 års riksdag väcktes motioner om en konferens mellan Östersjöstaterna angående föroreningen av Östersjön. I utlåtande över motionerna (JoU 1970:50) underströk jordbruksutskottet angelägenheten av

att överenskommelse träffas mellan samtliga Östersjöns strandstater i syfte att åstadkomma en samordning av strävandena att komma till rätta med den allvarliga vattenföroreningen. Forskning hade emellertid påbörjats rörande hithörande problem på såväl nationellt som nordiskt och internationellt plan och preliminära kontakter hade tagits för att anpassa det svenska forskningsprogrammet till forskningen i andra länder. Överläggningar mellan den sovjetiska vetenskapsakademien och vetenskaps- och ingenjörsvetenskapsakademierna i Sverige hade lett till beslut att i maj—juni 1971 i Sverige anordna ett symposium om nedsmutsningen av Östersjön, vari samtliga Östersjöns strandstater avsågs skola deltaga. Utskottet ansåg det kunna förutsättas att de i motionerna anförda synpunkterna komme att beaktas utan särskild åtgärd från riksdagens sida. Riksdagen biträdde utskottets uppfattning.

1970 års riksdag behandlade vidare ett motionsyrkande om översyn av lagen angående åtgärder mot vattenförorening från fartyg, därvid borde övervägas vilka krav som bör ställas på toalettanordningar för olika fartygstyper samt fritidsbåtar och på vilket sätt mottagningsanordningar för toalettavfall kan ordnas i hamnarna. I utlåtande över motionerna (3LU 1970: 68) gjorde tredje lagutskottet bl. a. uttalanden av innebörd att gällande lagstiftning var otillräcklig, då den inte på ett tillfredsställande sätt gjorde det möjligt att vidta skäligen hygieniska åtgärder. En översyn av lagstiftningen borde övervägas. Riksdagen har i enlighet med utskottets förslag som sin mening givit Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anförde och ärendet är under Kungl. Maj:ts prövning.

Forsknings- och undersökningsverksamheten beträffande föroreningen av Östersjön ägnas sedan en tid stor uppmärksamhet. Enligt beslut av Kungl. Maj:t den 18 december 1968 har åt naturvårdsverket uppdragits att vad gäller Östersjön inventera och samordna den pågående forsknings- och undersökningsverksamheten och att i samråd med berörda myndigheter och institutioner initiera den ytterligare verksamhet som kan behövas. Naturvårdsverket har uppgivit bl. a. att ett undersökningsprogram utarbetats, vari klart framträder behovet av en integrerad verksamhet med långsiktiga övervakningsundersökningar. I sin anslagsframställning för budgetåret 1971/72 meddelar naturvårdsverket exempelvis att medel satsats på fullföljande av undersökningar rörande vattenutbytesförhållandena i Östersjön, förekomsten av tritium och fiskproduktionen. Uppföljning avses även ske av undersökningar angående sådana frågor som transport till Östersjön av organisk substans och närsalter, experimental-ekologiska modellstudier i en typisk Östersjörecipient samt botten sedimentens kemi och mikrobiologi. Det framhålls vidare som angeläget att sätta i gång vissa undersökningar i Hanöbukten med hänsyn till utsläppen från industrierna och att undersöka förändringar i bottenfaunan i Stockholmstrakten i samband med den pågående moderniseringen av reningsverken. Härigenom väntas underlag kunna erhållas

för framtida jämförelser. Inom naturvårdsverket har vidare en arbetsgrupp nyligen påbörjat forskning om oljebekämpning: Gruppen skall beakta de internationella forskningsinsatserna och särskilt ägna sig åt de speciella förhållandena i Östersjön.

Den forskningsverksamhet inom landet, varpå här vissa exempel lämnats, synes enligt utskottets mening vara av en inte obetydlig omfattning. Utskottet finner angeläget att de undersökningar som pågår målmedvetet fullföljs och att planerade projekt sätts i gång så snart tillgängliga medel gör det möjligt, och utskottet förutsätter att så kommer att ske.

I motionerna understryks behovet av ökat internordiskt och internationellt samarbete i Östersjöfrågorna. Utskottet finner det i likhet med motionärerna vara av väsentlig betydelse att detta behov blir tillgodosett och hälsar därför med tillfredsställelse att utvecklingen på området nu synes gå i denna riktning. Sålunda har tidigare föreliggande planer på bildande av ett nordiskt kontaktorgan med uppgift att följa planeringen och verksamheten på miljövårdsområdet numera förverkligats. Kontaktorganet, som inrymmer representanter för forskningen och berörda myndigheter i de nordiska länderna, har hållit sitt första sammanträde i slutet av februari 1971. Här må även erinras om den förra året avhållna konferensen i Visby angående skyddet mot oljeskador, vari alla stater vid Östersjökusten deltog. Konferensen ledde till en informell överenskommelse om samarbete vid bekämpande av oljeskador i Östersjön. Det bör också noteras att det inledningsvis nämnda internationella symposiet i Sverige om nedsmutsningen av Östersjön torde komma till stånd inom några månader. Även om det lär vara ovisst huruvida samtliga berörda stater kan komma att delta i symposiet torde dock detta och det samarbete i övrigt som inletts enligt utskottets mening få ses som tecken på att insikten vuxit sig allt starkare om att problemen rörande skyddet av Östersjön endast kan effektivt lösas i samverkan mellan dessa stater.

En i förevarande sammanhang mycket viktig problematik, nämligen den som gäller skaderisker i samband med oljetransporter i Östersjön är implicerad i de mera allmänt utformade yrkandena i motionerna 1971: 997 och 1971: 1047 och har i motionen 1971: 963 preciserats genom direkta yrkanden om översyn av säkerhetsfrågorna vid oljetransporter och om internationella överenskommelser på området. Motionärerna tar bl. a. upp frågan om lotstvänget och anser en skärpning av reglerna härom påkallad. F. n. gäller lotstvänget för fartyg som medför mer än 2 000 ton olja i Mälaren samt i Stockholms och Göteborgs skärgårdar. Enligt vad utskottet inhämtat har emellertid sjöfartsverket företagit en översyn av reglerna och kommer inom kort att framlägga förslag innebärande utvidgning av lotstvänget och skärpning av bestämmelserna. Utskottet vill i övrigt beträffande oljefrågorna framhålla att de ingår i de problemkomplex som bl. a. det tidigare nämnda kontaktorganet har att behandla. I sammanhanget kan också erinras om den förenämnda

konferensen i Visby. Av stor betydelse är självfallet också strävandena inom den internationella sjöfartsorganisationen (IMCO) att nå fram till ett tillfredsställande säkerhetssystem för oljetransporterna.

Utskottet får avslutningsvis anföra att de i motionerna upptagna spörsmålen förtjänar stor uppmärksamhet. Det synes emellertid som om den livliga och mångsidiga aktivitet som nu utvecklas för att komma till rätta med problemen bör leda till att motionernas syften blir tillgodosedda, och utskottet är därför inte berett att nu förorda någon särskild riksdagens åtgärd i anledning av motionerna.

Utskottet hemställer

att riksdagen

1. lämnar motionen 1971: 963 utan åtgärd,
2. lämnar motionen 1971: 997 utan åtgärd,
3. lämnar motionen 1971: 1047 utan åtgärd.

Stockholm den 23 mars 1971

På jordbruksutskottets vägnar

NILS G. HANSSON

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit: herrar Hansson i Skegrie (c), Mossberger (s), Persson i Skänninge (s), Johanson i Västervik (s), Hedin (m), Magnusson i Grebbestad (s), Wirtén (fp), Augustsson (s), Krönmark (m), fru Lindberg (s), herrar Larsson i Borrby (c), Takman (vpk), fru Thorsson (s), herrar Johansson i Holmgården (c) och Åberg (fp)*.

* Ej närvarande vid justeringen.